

ArchTech

Il-qawwa taż-Żgħażagħ biex jerġgħu jiskopru l-wirt arkitettoniku tal-Ewropa

R4.7

Twissija dwar il-binjiet!

Gwida għall-Utent

Gwida għall-għanijiet, il-funzjonijiet u l-użu tal-applikazzjoni Buildings Alert!

Pakket tax-Xogħol 4 — Attività A4.7

Numru tal-proġett: 2023-2-FR02-KA220-YOU-000174646

**Ikkofinanzjat
mill-Unjoni Ewropea**

Kontroll tad-dokumenti

Ogġett tal-kunsinna	R4.7 — 1 Gwida għall-użabilità u l-funzjonijiet tal-applikazzjoni mobbli
Pakket tax-xogħol	WP4 — Żvilupp tal-applikazzjoni mobbli "Buildings Alert!"
Attività	A4.7 — Żvilupp ta' gwida li tinkludi l-iskopijiet ewlenin tal-applikazzjoni mobbli, il-funzjoni tagħha, kif tista' tintuża, il-benefiċċji tagħha għaż-żgħażaġh u għall-preservazzjoni tal-binjiet
Dikjarazzjoni tal-attività	Bil-għan li tissaħħaħ il-kunfidenza ta' aktar żgħażaġh fl-użu tal-app, se tiġi żviluppata Gwida għall-Utent li tinkludi l-iskopijiet ewlenin tal-applikazzjoni mobbli, il-funzjoni tagħha, kif tista' tintuża, u l-benefiċċji tagħha għall-preservazzjoni ta' Bini tal-Wirt Kulturali.
Speċifikazzjoni kuntrattwali	ING; minimu 5 paġni; M22
Partner ewlieni	Koordinatur (Ludicius, Franza)
Iddraffjat minn	Ludicius, Franza — koordinatur, u Citizens in Power (CIP), Ċipru — żviluppatur tal-applikazzjoni Buildings Alert!
Shab kontribwenti	Ludicius Interactive (FR), Innovation Hive (EL), Klemka CoLAB (ES), Università ta' Malta (MT)
Verżjoni	0.4 — erbgħa abbozz
Data	29/08/2026
Dokumenti relatati	R2.3 (Modulu tat-Taħriġ 3), R2.4 (Modulu tat-Taħriġ 4), R4.1 (bażi tad-dejta tas-speċifikazzjonijiet), R4.2 (qoxra tal-applikazzjoni mobbli), R4.6 (Rapport ta' Valutazzjoni), R4.8 (traduzzjonijiet tal-applikazzjoni u tal-gwida)
Livell ta' disseminazzjoni	Pubbliku

Dikjarazzjoni tal-originalità

Dan id-dokument tal-kunsinna fih xogħol oriġinali u mhux ippubblikat, ħlief fejn indikat mod ieħor. Il-rikonoxximent tal-materjal ippubblikat qabel u tax-xogħol ta' oħrajn sar permezz ta' citazzjoni xierqa, kwotazzjoni jew it-tnejn.

Dizklamer

Iffinanzjat mill-Unjoni Ewropea. Madankollu, il-fehmiet u l-opinjonijiet espressi huma dawk tal-awtur(i) biss u mhux neċessarjament jirriflettu dawk tal-Unjoni Ewropea jew tal-Aġenzija Eżekuttiva Ewropea għall-Edukazzjoni u għall-Kultura (EACEA). La l-Unjoni Ewropea u lanqas l-EACEA ma jistgħu jinżammu responsabbli għalihom. Numru tal-proġett: 2023-2-FR02-KA220-YOU-000174646.

Dan ix-xogħol huwa liċenzjat taħt liċenzja Creative Commons Attribution 4.0 Internazzjonali (CC BY 4.0).

Kontenut

Kontroll tad-dokument	2
Kontenut	4
1. Dwar din il-gwida	6
2. X'inhu Buildings Alert! u għaliex hu importanti	8
2.1 L-applikazzjoni fil-qosor	8
2.2 Il-vojt li l-applikazzjoni timla	8
2.3 Għaliex id-dokumentazzjoni hija importanti	8
2.4 Għaliex iż-żgħażaġh	9
2.5 Għodda ta' teknoloġija ċivika	9
3. Għal min hi l-applikazzjoni	11
4. Biex tibda	12
4.1 Aċċess għall-applikazzjoni	12
4.2 Apparati, konnettività u lingwi	12
4.3 Qabel ma tidhol fil-qasam	13
5. Ohloq rekord, sezzjoni b'sezzjoni	14
5.1 Identifikazzjoni tal-bini	14
5.2 Dettalji arkitettoniċi	15
5.3 Kuntest storiku	16
5.4 Proprjetà u aċċessibbiltà	16
5.5 Karatteristiċi tal-politika	17
5.6 Deskrizzjoni	17
5.7 Fejn tfittex: sorsi biex timla l-formola	17
6. Dokumentazzjoni fotografika	20
7. Il-veduta, l-editjar u l-esplorazzjoni tar-rekords	21
7.1 X'jigri wara li tibgħat rekord	21
7.2 Il-ġestjoni tar-rekords tiegħek	21
8. L-użu tal-applikazzjoni mal-żgħażaġh	23
8.1 Il-mudell iffaċilitat	23
8.2 Preparazzjoni ta' sessjoni	23

8.3 Il-ftuħ tas-sessjoni: qafas qabel ir-registrazzjoni	24
8.4 Rwoli fi grupp	24
8.5 Format tas-sessjonijiet	25
8.6 Inkluzjoni	26
8.7 Għeluq is-sessjoni: reviżjoni, rispons mill-pari u riflessjoni	26
9. Mill-dokumentazzjoni għall-avukatigġ	28
10. Prattika tajba, etika u protezzjoni tad-dejta	29
11. Soluzzjoni tal-problemi u mistoqsijiet frekwenti	31
12. Glosarju	32
13. Riżorsi addizzjonali	33
14. Referenzi	33

1. Dwar din il-gwida

Din il-gwida tispjega kif tuża Buildings Alert!, l-applikazzjoni diġitali għad-dokumentazzjoni tal-wirt żviluppata fil-proġett ArchTech. Tiddekrivi x'tagħmel l-applikazzjoni, għal min hi, kif toħloq u timmaniġġja rekords ta' binjiet, u kif tista' tintuża l-għodda fix-xogħol mal-żgħażaġh u fl-avukatizmu għall-protezzjoni tal-wirt mibni.

Il-gwida twieġeb direttament għall-għan stabbilit għall-Attività A4.7 fil-programm tax-xogħol ta' ArchTech:

Bil-għan li jissaħħaħ il-kunfidenza ta' aktar żgħażaġh fl-użu tal-app, se tiġi żviluppata Gwida għall-Utent li tinkludi l-iskopijiet ewlenin tal-applikazzjoni mobbli, il-funzjoni tagħha, kif tista' tintuża, u l-benefiċċji tagħha għall-preservazzjoni ta' Bini tal-Wirt Kulturali.

Il-kunfidenza hija l-kelma ewlenija. L-ostaklu fid-dokumentazzjoni tal-wirt mibni mhux spiss is-software; huwa l-fiduċja, komuni fost iż-żgħażaġh u l-utenti għall-ewwel darba, li d-deskrizzjoni ta' bini hija xogħol għal speċjalisti. Għalhekk din il-gwida hija miktuba biex tneħhi dak l-ostaklu: tispjega kull kamp fil-formola tar-reġistrazzjoni b'lingwa ċara, tgħid x'għandek tagħmel meta fatt ikun mhux magħruf, u tagħmel ċar li rekord parzjali onest huwa kontribut veru aktar milli tentattiv fallut għal wieħed komplut.

Il-gwida hija miktuba għal żewġ udjenzi fl-istess ħin. Żgħażaġh u utenti għall-ewwel darba se jsibu struzzjonijiet pass pass li ma jeħtiġux għarfien preċedenti fl-arkitettura jew fid-dokumentazzjoni tal-wirt. L-operaturi taż-żgħażaġh, l-edukaturi u l-professjonisti tal-wirt se jsibu wkoll gwida dwar kif jippreparaw u jiffaċilitaw attivitajiet ta' dokumentazzjoni ma' gruppi, flimkien ma' formati ta' sessjonijiet sugġeriti.

Il-gwida tista' tiġi mqrajja sħiħa jew ikkonsultata sezzjoni b'sezzjoni. Il-qarrejja li jridu jibdew jidokumentaw immedjatament għandhom imorru direttament għas-Sezzjoni 4 (Bidu) u s-Sezzjoni 5 (Oħloq rekord, sezzjoni b'sezzjoni). Il-qarrejja li qed jipplanaw attività ma' grupp għandhom jibdew mis-Sezzjoni 8 (Użu tal-applikazzjoni ma' żgħażaġh).

Relazzjoni mal-moduli ta' taħriġ ArchTech. L-istruttura tar-reġistrazzjoni deskritta fis-Sezzjoni 5 hija l-applikazzjoni Prattika tal-Modulu 3 tat-Taħriġ ArchTech, "Kif tirreġistra data relatata ma' bini billi tuża formola diġitali tar-reġistrazzjoni tad-data" (Riżultat R2.3), li tistabbilixxi l-bażi metodoloġika tal-formola, ir-raġunament wara kull waħda mis-sezzjonijiet tagħha u s-sorsi minn fejn kull kamp jista' jiġi komplut. Fejn din il-gwida tagħti struzzjonijiet, il-Modulu 3 jagħti r-raġuni fundamentali; it-tnejn huma maħsuba biex jintużaw flimkien. Il-Modulu tat-Taħriġ 4, "Kif toħloq app mobbli 'Buildings Alert!'" (Riżultat R2.4), jkopri l-parti l-oħra tal-għodda: il-ħsieb tat-teknoloġija ċivika warajha, il-funzjonijiet li ġew speċifikati biex twettaq, u triq Prattika li biha grupp taż-żgħażaġh jista' jibni l-applikazzjoni tiegħu stess mingħajr kodiċi tal-istess tip. Gruppi li jridu

jmorru lil hinn mill-użu ta' Buildings Alert! u jiddisinjaw għodda għall-kuntest tagħhom stess għandhom jirreferu għal dak il-modulu.

Status ta' din il-gwida. Din il-verżjoni tiddekrivi l-applikazzjoni kif inbniet fl-istadju tal-qoxra u dokumentata f'R4.2 — jiġifieri, l-istruttura kompleta u funzjonali tal-għodda: kontijiet, ir-rekord b'tmintax-il kamp, ġeolokazzjoni bbażata fuq markaturi, il-gallerija tar-ritratti, is-saff tal-mappa kondiviż u ċ-ċiklu ta' reviżjoni li permezz tiegħu sottomissjoni ssir rekord pubbliku. Ċerti funzjonijiet ġew deliberatament imblukkati f'dik il-fażi sabiex ir-rekwiżiti miġbura mill-ġenerazzjoni żagħżugħa u mill-ħaddiema mal-żgħażaġħ fit-tondi A4.3 setgħu jiffurmawhom: notifikati, il-ħażna ta' registri parzjali mingħajr konnessjoni, qsim minn ġewwa l-applikazzjoni, u esportazzjoni lill-awtoritajiet. Fejn din il-gwida tinnotta li funzjoni għadha mhix disponibbli, dan hu r-raġuni għaliex. Il-gwida se tiġi riveduta ladarba dawk il-funzjonijiet jiġu implimentati taħt A4.4, u l-kliem tal-formola nnifisha jista' jinbidel magħhom.

L-applikazzjoni hija disponibbli bħala applikazzjoni mobbli għal apparati Android u permezz ta' kwalunkwe browser tal-web fuq building-alert.citizensinpower.org. Skont l-Attività A4.8 tal-programm tax-xogħol ta' ArchTech, din il-gwida hija wkoll disponibbli bil-lingwi nazzjonali tal-partnerjat.

2. X'inhw Buildings Alert! u għaliex hu importanti

2.1 L-applikazzjoni fil-qosor

Buildings Alert! hija applikazzjoni b'xejn li tippermetti lil kulhadd joħloq rekord strutturat ta' bini patrimonjali: x'inhw, fejn jinsab, meta u kif inbena, x'gara miegħu, x'ifisser għall-persuni madwaru, u f'liema kundizzjoni jinsab illum. Hija disponibbli bħala applikazzjoni mobbli għal apparati Android u permezz ta' browser tal-web fuq kwalunkwe apparat ieħor, inklużi iPhones u iPads. Ir-rekords jinholqu fuq il-post, minn telefon, tablet jew kompjuter, u jinħażnu f'bażi ta' dejta kondiviżi li tista' tiġi kkonsultata, estiża u użata bħala prova.

2.2 Il-vojt li l-applikazzjoni tindirizza

L-applikazzjoni tirrispondi għal nuqqas speċifiku. Madwar l-Ewropa, il-protezzjoni formali tal-wirt tiffoka fuq monumenti: binjiet li ġew eżaminati, klassifikati u mniżżla fir-registri uffiċjali. Madwar u bejn dawk il-monumenti hemm korp ferm ikbar ta' kostruzzjoni ordinarja, bħal djar, workshops, skejjel, bini kummerċjali u reliġjużi żgħar, li jgħorri l-istorja ta' kuljum ta' post mingħajr ma jkollu l-ebda status protett. Din l-arkitettura vernakkulari u ta' storja minuri hija l-iktar parti vulnerabbli tar-rekord urbanu. Tinbidel, tinjoraha u tinqered b'mod rutinier, u fil-biċċa l-kbira tal-każijiet tisparixxi mingħajr ma qatt tkun iddokumentata.

It-theddiet huma stabbiliti sew fil-letteratura dwar il-konservazzjoni u ġew rikonoxxuti mill-Karta ta' Venetija tal-1964: urbanizzazzjoni, bidla fil-klima, negligenza, turizmu mhux ikkontrollat, nuqqas ta' fondi, protezzjoni legiżlattiva inadegwata, tniġġis u diżastru naturali (ICOMOS, 1964; Pendlebury, Townshend u Gilroy, 2004; Veldpaus, Pereira Roders u Colenbrander, 2013). Il-Modulu tat-Taħriġ ArchTech 3 iżid theddida oħra ma' dik il-lista, u hija dik li din l-applikazzjoni teżisti biex tindirizza: in-nuqqas ta' involviment taż-żgħażaġh.

Żewġ konsegwenzi joħorgu minn nuqqas ta' registri. L-ewwel waħda hija t-telf ta' evidenza: ladarba bini jitilfu, l-informazzjoni li kellu dwar tekniki ta' kostruzzjoni, materjali, użi u modi ta' ħajja ma tistax tiġi rkuprata sakemm ma tkunx giet irregistrata minn qabel. It-tieni hija t-telf ta' pożizzjoni: l-awtoritajiet ma jistgħux jaġixxu biex jiproteġu dak li qatt ma ġie deskritt, u l-komunitajiet ma jistgħux jargumentaw għal dak li ma jistgħux juru. Għalhekk id-dokumentazzjoni mhix attività passiva. Hija l-prekundizzjoni kemm għall-għarfien kif ukoll għall-protezzjoni.

2.3 Għaliex id-dokumentazzjoni hija importanti

Id-dokumentazzjoni tal-wirt kulturali hija l-għbir u r-registrazzjoni sistematika tal-elementi tangibbli u intangibbli ta' strutturi storiċi, li ssir sabiex teżisti informazzjoni preċiża biex tappoġġja l-konservazzjoni, il-monitoraġġ u l-manutenzjoni (Khalil et al., 2021; Dore and Murphy, 2017). Fil-konservazzjoni tal-wirt mibni, iservi tliet skopijiet partikolari (Feilden and Jokilehto, 1998; Letellier, Schmid and LeBlanc, 2007):

- jipprovdri rekord dettaljat tal-kundizzjoni, tal-materjali u tad-disinn ta' bini qabel kwalunkwe intervent, sabiex ix-xogħol tar-restawr jibqa' leali għall-originali;
- jippermetti li jiġu identifikati u jingħataw prijorità l-bżonnijiet ta' konservazzjoni, u b'hekk jappoġġja deċiżjonijiet infurmati u allokazżjoni aktar effiċjenti tar-riżorsi skarsi;
- għandu valur edukattiv, li jippermetti lill-ġenerazzjonijiet futuri jilhqqu u jinvolvu ruħhom fil-wirt tagħhom anke fejn il-binja fiżika ma baqgħetx teżisti.

Metodi professjonali ta' dokumentazzjoni, bħal skannjar bil-laser tridimensjonali, fotogrammetrija, immaġni minn drones, mappjar GIS u teknoloġiji immersivi, biddlu l-qasam, iżda jibqgħu għoljin fil-prezz, jeħtieġu ħiliet tekniċi u huma kważi aċċessibbli biss għal dawk speċjalizzati (Remondino, 2011; Bekele et al., 2018). Buildings Alert! jieħu triq opposta. Jistruttura l-proċess tar-reġistrazzjoni f'sezzjonijiet ċari sabiex utent mingħajr taħriġ fl-istorja tal-arkitettura jista' madankollu jipproduċi rekord li hu konsistenti, komplut u utli għall-professjonisti. Din hija d-demokratizzazzjoni tad-dokumentazzjoni tal-wirt: il-kontribuzzjonijiet mill-massa ta' narrattivi, immaġini u data tal-post jagħmlu r-rekord riżultanti kemm aktar inklussiv u, b'mod ġenerali, aktar preċiż (Simon et al., 2019).

L-applikazzjoni tgħaqqad ukoll kampijiet fattwali u tekniċi ma' kampijiet iddedikati għall-memorja u l-esperjenza personali, fuq il-prinċipju li s-sinifikat ta' bini ma jispiċċax fid-deskrizzjoni fiżika tiegħu. U tingabar: kull rekord iżid ma' korp komuni dejjem jikber ta' evidenza dwar il-wirt mibni ta' zona, belt jew reġjun.

2.4 Għaliex iż-żgħażaġħ

Il-wirt huwa proċess ħaj u dialogiku aktar milli ġabra fissa ta' artefatti (Smith, 2006), madankollu d-deċiżjonijiet dwar x'jiswa li jiġi ppreservat, u dwar min għandu d-dritt jiddeċiedi, jibqgħu konċentrati fl-istituzzjonijiet (Madgin et al., 2016). Żgħażaġħ huma fost il-gruppi li b'mod rutinier jiġu esklużi minn dak il-proċess; ġew deskritti bħala dawk li jibqgħu kważi anonimi fil-politika u l-prattika ta' konservazzjoni tal-wirt (Azevedo, 2012), filwaqt li s-settur taż-żgħażaġħ min-naħa tiegħu għandu tendenza li jittratta l-wirt bħala astrazzjoni aktar milli bħala suġġett għax-xogħol maż-żgħażaġħ (Cultural Policy Institute, 2015).

Il-politika Ewropea marret fid-direzzjoni opposta. Il-Konvenzjoni ta' Faro tal-Kunsill tal-Ewropa tiffissa l-wirt bħala kwistjoni ta' drittijiet u parteċipazzjoni, u s-Sena Ewropea tal-Wirt Kulturali fl-2018 poġġiet l-involvement pubbliku fiċ-ċentru tal-aġenda. Buildings Alert! huwa strument prattiku ta' dik il-bidla: jpoġġi d-deċiżjoni dwar x'inhu biżżejjed sinifikanti biex jiġi rreġistrat f'idejn in-nies li jgħixu hdejn il-binja, u jagħti lil żgħażaġħ, b'mod partikolari, triq minn meta jinnotaw binja sa meta jipproduċu evidenza dwarha li l-istituzzjonijiet jistgħu jaġixxu fuqha.

2.5 Għodda ta' teknoloġija ċivika

Buildings Alert! jappartjeni għal familja ta' għodod magħrufa bħala teknoloġija ċivika: strumenti diġitali li jsaħħu r-relazzjoni bejn in-nies u l-postijiet fejn jgħixu billi jappoġġjaw il-partecipazzjoni, it-trasparenza u l-azzjoni kollettiva. Meta tapplikaha għall-wirt kulturali, it-teknoloġija ċivika tbiddel il-punt ta' bidu tal-protezzjoni. Minflok l-istituzzjonijiet u l-esperti jiddeċiedu waħedhom x'jixraqlu attenzjoni u mbagħad jaġixxu, il-komunitajiet jissorveljaw, jidokumentaw u jippromwovu direttament il-binjiet madwarhom, u l-evidenza riżultanti tidhol fis-sistema istituzzjonali minn isfel (UNESCO, 2011; il-Kunsill tal-Ewropa, 2005).

Dan hu l-iktar importanti għall-binjiet deskritti eżattament fis-Sezzjoni 2.2 — dawk injorati, dawk vulnerabbli u dawk mhux elenkati, li jaqgħu barra mir-rikonoxximent formali u għalhekk barra mill-attenzjoni tal-awtoritajiet li jistgħu jipproteġuhom. Dan ukoll jibdel dak li qed jaqgħmel l-utent meta jtemm rekord. Ir-rapportar ta' binja mhedda huwa azzjoni ċivika żgħira, mhux komputu ta' daħħla tad-dejta, u l-gwida f'dan id-dokument kollu hija miktuba fuq din il-fehim.

3. Għal min hi l-applikazzjoni

Žgħażaġġ. L-applikazzjoni hija ddisinjata biex tkun utli għal żgħażaġġ mingħajr ebda sfond fl-eredità jew fl-arkitettura. Id-dokumentazzjoni ta' bini fil-viċinat tal-persuna hija punt ta' aċċessibbli biex wieħed jidhol f'mistoqsijiet dwar l-istorja, il-bidla urbana, il-proprjetà u l-memorja kollettiva, u tipproduċi xi ħaġa konkreta: rekord permanenti li ma kienx jeżisti qabel. ArchTech tindirizza żgħażaġġ bejn it-16 u l-35 sena.

Ħaddiema mal-żgħażaġġ u edukaturi. L-esperjenza mill-attivitajiet pilota ta' ArchTech tindika li l-applikazzjoni toffri l-iktar valur meta ħaddiem mal-żgħażaġġ jew edukatur jipprepara u jiffaċilita l-użu tagħha, minflok meta ż-żgħażaġġ jithallew jesplorawha mingħajr appoġġ. Diversi oqsma jeħtieġu interpretazzjoni, bħal stil arkitettoniku, perjodu ta' kostruzzjoni u valutazzjoni tal-kundizzjoni, u sessjoni ffasilitata tippermetti li daww il-ġudizzji jiġu diskussi minflok ma jitbassru. Sezzjoni 8 tispjega kif tipprepara u tmexxi sessjonijiet bħal dawn.

Professionisti tal-wirt, arkivi u istituzzjonijiet lokali. Arkivisti, arkitetti, arkeologi u persunal tal-mużew jistgħu jużaw l-applikazzjoni kemm biex jikkontribwixxu registri ta' esperti kif ukoll biex jappoġġjaw kampanji ta' dokumentazzjoni komunitarja, billi jivverifikaw l-entrati u jipprovdu kuntest storiku li l-utenti mhux speċjalizzati ma jistgħux jaċċessaw.

Komunitajiet lokali, residenti u viżitaturi. Ir-residenti għandhom għarfien dwar binjiet li ma jinsab f'ebda arkivju: użi preċedenti, assoċjazzjonijiet familjari, avvenimenti, l-ismijiet li bihom kienu magħrufa postijiet. L-applikazzjoni tipprovdi mezz strutturat biex jinqabad dan l-għarfien qabel ma jintilef mal-ġenerazzjoni li għandha f'idejha.

4. Biex tibda

4.1 Aċċess għall-applikazzjoni

Buildings Alert! jista' jintlaħaq b'żewġ modi, u t-tnejn jagħtu aċċess għall-istess registri fl-istess bażi tad-dejta kondiviżi.

Fuq apparati Android, l-applikazzjoni hija disponibbli bħala applikazzjoni mobbli li għandha tiġi installata fuq l-apparat. Huwa rakkomandat li tinstalla l-app minn qabel għal xogħol fil-qasam, peress li dan jevita li wieħed jiddependi fuq sessjoni tal-browser fit-triq.

Fuq iPhone, iPad u kull apparat ieħor, l-applikazzjoni tintuża permezz ta' browser tal-web fuq building-alert.citizensinpower.org. Mhux meħtieġ installazzjoni jew tnizzil: l-indirizz jinfetaħ f'Safari, Chrome jew kwalunkwe browser ieħor, fuq telefon, tablet, laptop jew kompjuter desktop. L-utenti tal-iOS jistgħu jsibuha konvenjenti li żżidu l-paġna fuq l-iskrin ewlieni tal-apparat, li mbagħad tiftaħ l-applikazzjoni direttament bħal app installata.

Peress li l-applikazzjoni hija ddisinjata prinċipalment għall-użu fuq il-post, quddiem il-binja li qed tiġi dokumentata, it-telefon huwa l-apparat l-iktar komuni fil-prattika.

4.2 Apparati, konnettività u lingwi

Apparati u konnettività. L-interface tadatta għad-daqs tal-iskrin. Ir-rekord huwa formola waħda li tista' tiċċaqtaq: fuq telefon il-gruppi tal-kampijiet jidhru wieħed taħt l-ieħor u jitlestew billi tiċċaqtaq, li jippermetti li d-daħla kollha tiġi riveduta qabel ma tiġi sottomessa. Konnessjoni tad-dejta li taħdem hija meħtieġa fil-mument li rekord jiġi sottomess, u l-applikazzjoni bħalissa ma żzommx rekord parzjalment komplut waqt li tkun offline. Fejn il-konnessjoni fl-inħawi mhix affidabbli, hu r-ritratti u ktib l-osservazzjonijiet fuq l-apparat b'modi oħra, u kkompleta r-rekord ladarba tkun disponibbli konnessjoni. Il-ħażna ta' rekords parzjali offline tinsab fost il-funzjonijiet posposti sakemm jitlesta l-laqqgħat ta' konsultazzjoni A4.3.

Lingwi. L-applikazzjoni hija ppubblikata f'ħames lingwi — Ingliż, Franċiż, Grieg, Malti u Spanjol — kull waħda b'paġna ta' dħul tagħha stess. Għandhom jinżammu f'moħħhom żewġ għażliet lingwistiċi distinti. L-ewwel waħda tikkonċerna l-interface u l-etiketti tal-qasam; it-tieni tikkonċerna l-lingwa li fiha l-utent jikteb il-kontenut tar-rekord. Dawn m'għandhomx ikunu l-istess: utent jista' jaħdem b'interface bl-Ingliż filwaqt li jiddeskrivi bini bil-lingwa nazzjonali tiegħu. Fejn rekord huwa maħsub biex jiġi kkonsultat internazzjonalment, l-utenti huma mhegġa jipprovdu mill-inqas sommarju qasir bl-Ingliż minbarra t-test bil-lingwa nazzjonali.

Kontijiet u aċċess. Il-konsultazzjoni ta' dak li diġà ġie dokumentat ma teħtieġx kont: il-mappa pubblika hija miftuħa għal kulhadd. Il-ħolqien ta' rekord jeħtieġ kont. Ir-registrazzjoni, il-login, irkupru tal-password, il-ġestjoni tal-kont u t-tneħħija mis-sottoskrizzjoni kollha jiġu trattati fl-applikazzjoni. Fejn ikun ipplanat attività ta' grupp, il-faċilitaturi għandhom jitolbu lill-partekipanti

jirreġistraw minn qabel minflok fit-triq, peress li ż-żmien meħud biex jinħolqu kontijiet fuq il-post huwa żmien meħud mid-dokumentazzjoni.

L-interfaċċa b'harsa waħda. L-applikazzjoni għandha naħa pubblika u waħda personali. In-naħa pubblika hija Our Locations, mappa li fuqha kull rekord ivvalidat jidher b'ħala pin; kul'add jista' jibrawżja. Ladarba jkun iffirma, l-utent jasal fil-paġna Home, li turi l-istess mappa flimkien mal-azzjoni li tiftaħ rekord g'did, hdejn My Account u Dashboard minn fejn jistgħu jsegu l-entrati tagħhom stess. Għalhekk, il-ħolqien ta' rekord u l-konsultazzjoni ta' dak li ħolqu oħrajn huma żewġ movimenti madwar l-istess mappa.

4.3 Qabel ma tidhol fil-qasam

Preparazzjoni qasira tagħmel differenza sostanzjali fil-kwalità tar-rekords riżultanti.

- Id-identifika l-inħawi jew il-binjiet speċifiċi li għandhom jiġu dokumentati.
- Meta l-partecipanti jużaw apparati Android, staqsiehom biex jinstallaw l-app qabel is-sessjoni minflok fit-triq, u iċċekkja li tinfetaħ u li l-permess tal-kamera ġie mogħti.
- Fejn possibbli, ikkonsulta l-arkivji lokali, mapep storiċi jew rekords muniċipali minn qabel, peress li xi kampijiet, pereżempju l-isem tal-arkitett, id-data tal-kostruzzjoni jew l-użi preċedenti, huma diffiċli jew impossibbli biex jitlestew biss mill-osservazzjoni.
- Niżżel jew innota l-materjal offline li jkollok b'żonn, sabiex konnettività mhux stabbli ma twaqqafx is-sessjoni.
- Iċċekkja li l-apparati jkunu ċċarġjati u li l-kamera qed taħdem.
- Meta grupp ikun qed jaħdem flimkien, ftehm minn qabel kif se jinqasmu r-rekords bejn il-partecipanti, u ftehm s-sekwenza tal-kodiċi ta' identifikazzjoni, sabiex żewġ persuni ma jidokumentawx l-istess binja darbtejn mingħajr ma jafu.

5. Holqien ta' rekord, sezzjoni b'sezzjoni

Rekord f'Buildings Alert! jikkonsisti minn tmintax-il kamp imressqa f'forma waħda li tista' tiċċaqilaq 'l isfel, miftuħa mill-mappa bl-azzjoni Żid Bini Ġdid. Il-kampijiet huma organizzati f'sitt gruppi, li jimxu mill-identifikazzjoni tal-bini permezz tal-karatteristiċi fiżiċi u storiċi tiegħu sal-istatus kurrenti tiegħu u d-dokumentazzjoni viżiva tiegħu. Din l-istruttura giet ereditata direttament mill-formola tar-reġistrazzjoni tad-dejta diġitali stabbilita fil-Modulu 3 tat-Taħriġ ta' ArchTech.

Żewġ affarijiet biss huma obligatorji: marker imqiegħed fuq il-mappa, u titlu. Kollox ieħor huwa fakultattiv. Din hija deċiżjoni tad-disinn deliberata u għandha tinftiehem bħala stedina aktar milli bħala liċenzja biex tagħmel l-minimu. Ir-rekord m'għandux bżonn ikun komplut biex ikun ta' valur — post, titlu, ritratt u deskrizzjoni preċiża huma kontribuzzjoni vera — imma kamp vojta huwa preferibbli għal wieħed maħluq, u rekord li jerga' jintuża u jitwessa' aktar tard huwa aħjar minn wieħed abbandunat għax ftit kampijiet ma setgħux jiġu mwiegħba fil-jum.

Prinċipju ġenerali jmexxi l-formola kollha: irreġistra dak li tista' tinnota jew tivverifika, u għid b'mod ċar meta tkun mhux ċert. Fejn kamp jippermetti test liberu, frażijiet bħal "probabbilment", "rapportat minn ġar bħala", jew "stmat mill-istil arkitettoniku" mhumieks dgħjufijiet f'reġistru. Huma dak li jippermettu lil qarrej sussegwenti, bħal riċerkatur, arkivist jew uffiċjal tal-pjanifikazzjoni, biex jaf kemm piż għandu jpoġġi fuq kull element.

5.1 Identifikazzjoni tal-bini

Dan il-grupp jistabbilixxi x'inhu l-binja u fejn tinsab, u fih iż-żewġ kampijiet li mingħajrhom ma jistax jiġi salvat rekord. Il-pożizzjonar tal-marker huwa dak li jpoġġi l-binja fuq il-mappa kondiviza u jagħmel ir-rekord li jista' jiġi skopert minn kulhadd.

Kodiċijiet ta' referenza. Il-Modulu tat-Taħriġ 3 jirrakkomanda li kull bini dokumentat jingħata kodiċi fil-format inizjali tal-pajjiż, underscore, numru sekwenzjali — pereżempju CY_014 jew MT_003. Din hija konvenzjoni operattiva aktar milli kamp ta' formola: hija dak li jippermetti lill-grupp iżomm ritratti, noti fil-qasam u židiet sussegwenti marbuta mar-rekord it-tajjeb, u biex tevita li żewġ persuni jiddokumentaw l-istess bini darbtejn. Fehmu l-ordni qabel ma toħroġ u uża l-kodiċi biex isemmi l-fajls tal-immaġini.

Isem. Daħhal l-isem li bih il-binja hija magħrufa uffiċjalment jew b'mod komuni. Din hija l-etikettagħ taħt liema r-rekord se jinstab, għalhekk aghmilha speċifika: "dar tal-blat b'balkun tal-injam, 14 Odos Ermou" tidentifika binja; "dar qadima" ma tagħmilx. Hafna binjiet vernakkulari m'għandhomx isem uffiċjali; f'każijiet bħal dawn, l-isem użat lokament ("il-forn il-qadim", "id-dar ta' Kyriakou") huwa kompletament xieraq u huwa innifsu biċċa dokumentazzjoni. Fejn teżisti isem uffiċjali, jiswi li tiċċekkja kontra mapep storiċi jew rekords arkivistiċi minflok ma tiddependi fuq sinjali kurrenti.

Indirizz. Agħti l-isem tat-triq u n-numru, il-belt u l-kodiċi postali. L-indirizzi miktuba huma l-inqas affidabbli eżattament fejn il-wirt huwa l-aktar dens — fi żoni antiki b'numeri mhux regolari, f'ambjenti rurali, u għal binjiet imqiegħda 'il bogħod mit-triq — u għalhekk il-marker, aktar milli l-indirizz, huwa dak li jstabbilixxi r-rekord fil-post.

Markatur tal-post. Il-markatur jitpoġġa billi tikklikkja fuq il-pożizzjoni tal-binja fuq il-mappa, jew billi tuża l-kaxxa tat-tfittxija tal-indirizz li tinsab fuq. Fl-applikazzjoni Android, il-GPS tal-apparat jipproponi l-pożizzjoni tiegħek b'halissa, li huwa konvenjenti meta tkun quddiem il-binja; fil-verżjoni web il-pożizzjoni tiġi mill-browser jew mill-mappa nnifisha. F'kull każ, iċċekkja l-marker mal-binja qabel ma tibgħat. Il-pożizzjonament bis-satellita huwa mnaqqas bejn binjiet għoljin u f'toroq ristretti, u marker imwaqqaf in-naħa żbaljata ta' bitha huwa rekord li l-persuna li jmiss ma ssibx.

5.2 Dettalji arkitettoniċi

Din is-sezzjoni tiddekrivi l-binja b'hal oġġett fiżiku u arkitettoniku. Hija s-sezzjoni li spiss tikkawża esitazzjoni fost l-utenti mingħajr sfond fil-wirt, u l-gwida hawn taħt hija miktuba skont dan.

Tipoloġija. Irreġistra l-funzjoni oriġinali tal-binja, pereżempju residenzjali, reliġjuża, kummerċjali, industrijali, edukattiva, amministrattiva jew agrikola. Il-funzjoni oriġinali mhix dejjem dik attwali, u d-differenza bejniethom spiss hija l-iktar ħaġa interessanti dwar binja. Skola qabel u issa tintuża b'hal maħzen għandha tiġi rreġistrata hawnhekk b'hal skola, bil-użi sussegwenti dokumentati fis-Sezzjoni 5.3.

Data tal-kostruzzjoni. Daħhal is-sena tal-kompletament fejn tkun magħrufa. Id-dati eżatti huma rari disponibbli għal binjiet vernakkulari. Fejn id-data mhix magħrufa, ipprova firxa stmata u indika l-bażi tal-istima, pereżempju ġebba b'data miktuba, karatteristika arkitettonika karatteristika ta' perġodu, data mfakkra mir-residenti, jew dehra fuq mappa b'data. Stima m'hejjija tajjeb akkumpanjata bil-ġustifikazzjoni tagħha hija ħafna iktar utli minn figura li tidher preċiża mingħajr sors.

Stil ta' arkitettura. Klassifika l-istil arkitettoniku fejn japplika stil rikonoxxut, b'hal Gotiku, Barokku, Neoklassiku jew Modernista. L-utenti għandhom ikunu konxji li parti kbira mill-wirt mibni ma taqbilx ma' ebda stil formali: huwa bini vernakuari, li jsegwi konvenzjonijiet lokali, materjali disponibbli u b'żonn prattiku aktar milli programm arkitettoniku. "Vernakolari" jew "ebda stil identifikabbli" huwa twegiba leġittima u preċiża, u huwa preferibbli li tagħzelha milli timponi bini f'kategorija li ma taqbilx magħha.

Materjali u kostruzzjoni. Irreġistra l-materjali prinċipali viżibbli fl-istruttura, b'hal ġebba, briks, injam, adob jew konkrit armjat, u innota fejn materjali differenti jindikaw fażijiet differenti ta' kostruzzjoni. Żidiet sussegwenti f'materjal differenti huma komuni u jistħoqqilhom jiġu rreġistrati b'mod esplicitu, peress li jidokumentaw l-evoluzzjoni tal-binja.

Arkitett. Fejn l-arkitett jew il-bennej ikun magħruf, irreġistra l-isem u, fejn disponibbli, nota qasira dwar l-isfond tagħhom. Għal ħafna mill-binjiet vernakkulari din l-informazzjoni ma teżistix u l-qasam jithalla vojta. Fejn teżisti, ġeneralment tinstab fil-permessi municipli tal-bini, fil-kollezzjonijiet arkivistici jew fis-soċjetajiet storiċi lokali aktar milli fuq il-post.

Kundizzjoni. Innota l-istat kurrenti tal-binja u kwalunkwe theddida viżibbli: ħsara strutturali, falliment tas-saqaf, tkabbir tal-veġetazzjoni, abbandun, aperturi mgħottija b'tavli, evidenza ta' demolizzjoni imminenti. Dan il-qasam huwa l-element ta' "twissija" ta' Buildings Alert!; huwa dak li jiddistingwi inventarju minn strument ta' twissija bikrija, u għandu jiġi komplut b'kawtela. Iddeskrivi dak li hu viżibbli minflok ma tiddijanostika l-kawżi.

5.3 Kuntest storiku

Din is-sezzjoni tiddokumenta l-ħajja tal-binja maż-żmien. Hija l-post fejn ir-rekord imur lil hinn mid-deskrizzjoni u jsir storja.

Kuntest temporali. Iddeskrivi ċ-ċirkostanzi storiċi li fihom inbniet il-binja u l-avvenimenti li ffurmawha wara: perjodi ta' espansjoni urbana, bidliet fl-attività ekonomika, kunflitt, diżlokazzjoni, jew bidliet fil-karattru tal-inħawi. In-narrattivi lokali u l-arkivji tal-istampa huma sorsi prezzjużi f'dan il-każ.

Użi matul iż-żmien. Irreġistra l-funzjonijiet suċċessivi li serviet il-binja, mill-kostruzzjoni sal-preżent. Struttura waħda tista' tkun kienet dar tal-familja, imbagħad workshop, imbagħad ħanut, u mbagħad vojta. Din is-sekwenza tiddokumenta l-istorja ekonomika u soċjali tal-inħawi b'mod daqshekk dirett daqs kwalunkwe kont miktub. Fotografiji antiki, gazzetti u konversazzjonijiet ma' residenti li ilu joqogħdu hemm huma l-aktar sorsi produttivi.

Memorja kollettiva. Igħor l-istejjer, it-tradizzjonijiet, l-assoċjazzjonijiet u s-sinifikat personali marbut mal-binja minn dawk li jafuha. Dan il-qasam jeżisti għax il-valur ta' binja mhux biss fil-materjalità tagħha: huwa wkoll dak li rrapreżenta għal dawk li għexu, ħadmu, adoraw jew ingabru fiha. Il-konversazzjonijiet ma' residenti u ġirien huma s-sors għal dan il-materjal. Meta jiġi rreġistrat testimonju, innota b'mod ġenerali min ipprovdah — resident ta' żmien twil, eks impjegat, membru tal-familja — mingħajr ma tippubblika dettalji personali mingħajr kunsens. Is-sezzjoni 10 tistabbilixxi l-aħjar Prattika Applikabbli.

5.4 Proprjetà u aċċessibilità

Li tkun taf min hu s-sid ta' bini u min jista' jidhol fih huwa kruċjali kemm għall-ġestjoni tal-wirt kif ukoll għall-involviment pubbliku.

Proprjetà. Id-identifika l-propjetarju kurrenti jew l-entità li timmaniġġja l-binja, fejn dan ikun magħruf u jista' jiġi rreġistrat b'mod xieraq, pereżempju individwu privat, kumpanija, korp reliġjuż, municiplità jew l-istat. Fejn il-proprjetà tkun incerta jew kontestata, jew fejn il-binja tidher

abbandunata mingħajr propjetarju identifikabbli, irreġistra dik is-sitwazzjoni bħala tali: hija direttament rilevanti għall-prospetti tal-binja. Id-dettalji personali tas-sidien privati m'għandhomx jiġu ppubblikati. Ir-registri tal-art u l-uffiċċji muniċipali huma s-sorsi awtorevoli.

Aċċessibbiltà. Speċifika jekk il-binja hija aċċessibbli għall-pubbliku, aċċessibbli fuq talba, jew magħluqa, u nnota kwalunkwe restrizzjonijiet. Fejn ikun rilevanti, irreġistra l-aċċessibbiltà fiżika għall-viżitaturi b'mobilità mnaqqsa. Din l-informazzjoni tiddetermina jekk il-binja tista' tiġi inkluża f'viżti gwidati, attivitajiet edukattivi jew itinerarji kulturali.

5.5 Karatteristiċi tal-politika

Din is-sezzjoni tirreġistra l-istatus tal-binja taħt il-qafasijiet ta' protezzjoni tal-wirt u hija l-punt fejn ir-rekord jgħaqqad mas-sistema istituzzjonali li tista' tagħxi biex tiproteġiha.

Skedar tal-wirt. Indika jekk il-binja hija protetta taħt strumenti lokali, nazzjonali jew internazzjonali tal-wirt, u speċifika liema. Ir-regimi ta' protezzjoni jvarjaw bejn pajjiżi u l-utenti għandhom jikkonsultaw il-qafas applikabbli fil-pajjiż tagħhom stess: f'Ċipru, pereżempju, il-protezzjoni topera permezz ta' żewġ listi amministrati mill-awtoritajiet kompetenti, l-ewwel waħda tkopri siti arkeoloġiċi u monumenti rikonoxxuti formalment u t-tieni waħda tkopri binjiet vernakulari u storiċi ta' valur sekondarju iżda sinifikanti. Fejn l-istatus mhuwiex magħruf, irreġistrah bħala mhux magħruf minflok ma taċċetta li l-binja mhix protetta.

Status ta' Wirt Dinji. Ikkonferma jekk il-binja hija proprjetà tal-Wirt Dinji tal-UNESCO jew taqa' fiż-żona tal-fruntiera jew fi zona ta' protezzjoni ta' waħda minnhom. Dan japplika għal minoranza żgħira ta' registri u jista' jiġi vverifikat kontra l-Lista tal-Wirt Dinji tal-UNESCO.

Għaliex din is-sezzjoni hija importanti. L-aktar registri konsegwenti fid-database huma spiss daww tal-binjiet li m'għandhom l-ebda status protett: binjiet b'sinifikat storiku u komunitarju evidenti li ebda strument bħalissa ma jiproteġi. Ir-registrazzjoni tan-nuqqas ta' protezzjoni hija dak li jagħmel din il-fossa viżibbli u li tista' tintuża biex tittieħdu azzjoni. Is-sezzjoni 9 tistabbilixxi kif dawn ir-registri jistgħu jappoġġjaw talba għall-protezzjoni.

5.6 Deskrizzjoni

Il-formola tispiċċa b'qasam ta' test liberu, li jaċċetta wkoll link għal vidjo. Dan hu l-post għall-osservazzjonijiet li ma jaqblux mal-kampijiet strutturati: ir-relazzjoni tal-binja mat-triq u mal-ġirien tagħha, dettalji distintivi, inskrizzjonijiet, elementi dekorattivi, alterazzjonijiet sussegwenti, jew kwalunkwe ħaġa li ħasset il-persuna li qed tiddokumentaha bħala sinifikanti. Ikteb b'prosa kontinwa u b'termini speċifiċi. "Dar tal-blat b'żewġ sulari b'balcon tal-injam magħluq fuq il-bieb prinċipali; il-ftuħiet fis-sular tal-art ġew imblukkati bil-briks" hija dokumentazzjoni. "Dar sabiħa qodma" mhix.

5.7 Fejn tfittex: sorsi biex timla l-formola

Xi kampijiet ma jistgħux jitlestew biss mill-osservazzjoni. It-tabella hawn taħt, adattata mill-pariri u r-rizorsi mogħtija fil-Modulu 3 tat-Taħriġ ArchTech, tindika fejn normalment tinstab l-informazzjoni. Għandhom jitqiegħdu ekwivalenti nazzjonali minflok l-eżempji speċifiċi għall-pajjiż mogħtija.

Kamp	Fejn normalment tinstab l-informazzjoni
Kodiċi ta' referenza	Gwidi tad-dokumentazzjoni tal-ICOMOS; il-kunvenzjoni tal-kodiċi miftiehma għewwa l-grupp jew il-kampanja tiegħek.
Titlu	Lista tal-Wirt Dinji tal-UNESCO; arkivi tal-gvern lokali; mapep storiċi; reġistri tat-toroq municiipali; l-isem lokali li jintuza.
Indirizz u markatur	Google Maps, OpenStreetMap jew bażi ta' data ġeografika nazzjonali; il-kaxxa tat-tfittxija tal-indirizz fil-formola; qari tal-GPS fuq il-post, iċċekkja kontra l-binja qabel ma jintbagħat.
Tipoloġija	It-Thesaurus tal-Arti u l-Arkitettura Getty; stejjer ġenerali tal-arkitettura bħal Kostof, A History of Architecture.
Data tal-kostruzzjoni	Ir-rekords u l-permessi tal-binjiet municiipali; inventarji nazzjonali tal-arkitettura, bħal serje Pevsner Buildings of England u l-ekwivalenti tagħha f'postijiet oħra.
Stil tal-arkitettura	Gwidi illustrati dwar l-istili arkitettoniċi, inkluża l-gwida tal-Victoria and Albert Museum dwar l-istili arkitettoniċi; gwidi arkitettoniċi reġjonali u nazzjonali.
Arkitett	Rekords arkivistiċi, permessi antiki ta' bini u soċjetajiet storiċi lokali; dizzunarji nazzjonali ta' arkitetti; kollezzjonijiet nazzjonali ta' sħarriġ tal-bini.
Kuntest temporali	Kollezzjonijiet diġitali tal-librerija nazzjonali; arkivi tal-istampa lokali u reġjonali; xogħlijiet ta' referenza dwar l-istorja urbana.
Użi matul iż-żmien	Arkivji diġitalizzati ta' gazzetti; arkivji nazzjonali; ritratti antiki u kartolini; intervisti ma' residenti li ilu joqogħdu fil-lokalità.
Memorja kollettiva	Intervisti ta' storja orali ma' residenti u utenti preċedenti; il-letteratura dwar il-memorja u l-arkitettura, pereżempju Bastea, Memory and Architecture; ġurnali metodoloġiċi dwar l-istorja orali.
Proprjetà	Ir-reġistru nazzjonali tal-art jew il-kadastar; uffiċini municiipali.

Kamp	Fejn normalment tinstab l-informazzjoni
Aċċessibbiltà	Verifika fuq il-post; informazzjoni mill-awtoritajiet muniċipali u tat-turiżmu; gwida dwar l-aċċessibbiltà tal-UNESCO.
Ippjanar tal-wirt	Listi nazzjonali u lokali ta' protezzjoni tal-wirt u l-awtorità nazzjonali kompetenti; Il-Karta ta' Venetizzja (ICOMOS, 1964); Il-Karta Burra (Australia ICOMOS).
Status ta' Wirt Dinji	Il-bażi tad-dejta tal-Lista tal-Wirt Dinji tal-UNESCO; l-organizzazzjoni nazzjonali għall-wirt.
Dokumentazzjoni fotografika	Gwida għall-fotografija arkitettonika, pereżempju Shulman, Photographing Architecture and Interiors; arkivi ta' immaġini diġitali bħal Google Arts & Culture.

6. Dokumentazzjoni fotografika

Ir-ritratti huma l-iktar komponent durabbli u l-iktar faċli biex jinqara minnufih f'reġistru, u f'każijiet fejn bini jintilef wara, isiru l-evidenza primarja li tibqa' teżisti. Kull reġistru jaċċetta gallerija ta' sa ħames immaġini, flimkien ma' kamp ta' test liberu li jista' wkoll jinkludi link ta' vidjo. Aqbad mill-inqas ritratt kontemporanju wieħed ma' kull reġistru, u semmi l-fajls tal-immaġini skont il-kodiċi ta' referenza li qed juża l-grupp.

Ħames huwa limitu reali u għandu jintuża b'mod deliberat. Default utli huwa: veduta ċara waħda tal-faċċata prinċipali, veduta ġenerali waħda li tpoġġi l-binja fost il-ġirien tagħha, waħda ta' kwalunkwe ħsara jew theddida viżibbli, u żewġ oħrajn għal kwalunkwe dettall li hu l-iktar importanti f'din il-binja partikolari.

X'għandek tifotografa. Bħala minimu, hu immaġni ċara waħda tal-faċċata prinċipali, li turi l-binja kollha. Fejn iċ-ċirkostanzi jippermettu, žid veduta ġenerali li tpoġġi l-binja fost il-ġirien tagħha, immaġini ta' kwalunkwe elevazzjoni viżibbli oħra, u veduti mill-qrib ta' dettalji sinifikanti: bibien, balkuni, qafasijiet tat-twieqi, elementi dekorattivi, inskrizzjonijiet, ġebel datat, materjali tal-kostruzzjoni, u kwalunkwe ħsara viżibbli.

Kif tieħu ritratt. Hu ritratt tal-binja minn quddiem b'mod dirett, mhux minn angolu qawwi, fejn it-triq tippermetti. Uża d-dawl warajk. Evita li tieħu ritratt direttament lejn ix-xemx, peress li dan jagħmel il-faċċati jidhru bħala silueti. Fejn il-binja kollha ma tistax tiġi kkaptjata f'qafas wieħed mid-distanza disponibbli, hu serje ta' ritratti li jissuperponu minflok ritratt wieħed distorta. Aħdem biżżejjed kument ta' madwar il-binja sabiex il-pożizzjoni tagħha tkun tista' tinftiehem.

X'għandek ma tieħux ritratt. Irreġistra l-binja, mhux in-nies. Fejn residenti, passanti jew tfal jidhru f'qafas, jew ibdel il-qafas tal-immaġni jew tgħaqqadx magħha. Tirreġistrax l-intern ta' proprjetà privata, jew permezz tat-twieqi u l-bibien f'ispazju privat, mingħajr il-permess esplicitu tal-okkupant. Fejn binja tkun qed tintuża b'mod privat u attiv, uża diskrezzjoni partikolari u kun lest li tispjega l-iskop tal-attività lil kull min jistaqsik. Is-sezzjoni 10 tittratta dawn l-obbligi b'mod aktar dettaljat.

Immaġini storiċi. Fejn ritratti storiċi, disinni, kartolini jew mapep tal-binja huma disponibbli u jistgħu jiġu riprodotti b'mod leġittimu, huma žieda ta' valur u jippermettu paragun dirett bejn l-istati tal-passat u tal-preżent. Irreġistra s-sors u, fejn applikabbli, il-proprjetarju tad-drittijiet ta' kwalunkwe immaġni bħal din.

7. Il-veduta, l-editjar u l-esplorazzjoni tar-rekords

Il-mappa. Ir-rekords jidhru bħala punti lokalizzati fuq mappa, li hija l-mezz prinċipali biex tesplora dak li għe dokumentat. Il-mappa twieġeb għal mistoqsijiet li lista ma tistax: fejn il-dokumentazzjoni hija kkonċentrata, liema żoni għadhom mhux koperti, u jekk bini diġà għe rreġistrat qabel ma l-utent jibda rekord ġdid. Qabel ma toħloq rekord, huwa ta' Prattika tajba li tiċċekkja l-mappa tal-inħawi immedjati.

Konsulta ta' rekord. Il-għażla ta' punt tiftaħ ir-rekord korrispondenti, bil-fotografiji tiegħu u bil-kontenut tal-kampijiet mimlija. Ir-rekords huma maħsuba biex jiġu mqraw kif ukoll miktuba: il-konsulta tar-rekords eżistenti hija l-iktar mod mgħaġġel għal utent ġdid biex jifhem il-livell ta' dettall mistenni u l-mod kif l-inċertezza tiġi espressa b'mod xieraq.

7.1 X'jiġri wara li tibgħat rekord

Il-klikjar fuq lbgħat ma jpoġġix il-binja direttament fuq il-mappa pubblika. Kull dħul jgħaddi minn revizzjoni, u l-fehim ta' dik is-sekwenza jipprevjeni l-iktar nuqqas ta' fehim komuni fost l-utenti għall-ewwel darba, li jfittxu l-binja tagħhom fuq il-mappa immedjatament wara u jaslu għall-konkluzjoni li xi ħaġa marret ħażin.

Ir-rekord jimxi permezz ta' ħames stati. Jiġi abbozzat fil-post, bil-marker imqiegħed u, normalment, ritratti meħmuża. Jiġi sottomess, f'dak il-punt jasal għas-server tal-CIP u jidhol fil-kju tar-revizjoni; il-messaġġ ta' konferma jgħid b'mod ċar li d-daħla se tiġi ċċekkjata, u r-rekord jibqa' viżibbli għall-awtur tiegħu b'statusu muri. Imbagħad jiġi rivedut minn moderatur fi Citizens in Power, li jivvalida, jirritornah għall-emenda, jew jirrifjutah b'raġuni. Fil-validazzjoni jiġi ppubblikat bħala pin fuq il-mappa kondiviza u jsir aċċessibbli għall-pubbliku. Ir-rekords li jiġu superseduti jew riżolti aktar tard jiġu arkivjati: jibqgħu fid-database iżda jitneħħew mill-mappa attiva.

L-ebda dħul ma jasal għall-interfaċċa pubblika mingħajr dik iċċekkjar. Dan hu dak li jippermetti li l-bażi tad-dejta tiġi ċċitata bħala prova: rekord li għe rivedut qabel il-pubblikazzjoni għandu piż li sottomissjoni mingħajr moderazzjoni m'għandhiex. Dan ifisser ukoll li grupp li qed jiddokumenta nhar is-Sibt wara nofsinhar m'għandux jwieġhed lill-partecipanti li l-binjet tagħhom se jidhru fl-istess jum. Minflok, għidilhom dak li jgħid il-messaġġ ta' konferma — li d-daħla għet irċevuta u se tiġi ċċekkjata — u pprepara li tħares lejn il-mappa flimkien f'sessjoni sussegwenti.

7.2 Il-ġestjoni tar-rekords tiegħek stess

Editjar u tlestija ta' rekord. Ir-rekords ma jingħalqux ladarba jkunu sottomessi. Rekord maħluq fuq il-post bil-kampijiet li jistgħu jiġu mwiegħba permezz ta' osservazzjoni jista' jiġi rritornat u estiż wara riċerka arkivistika, wara konversazzjoni ma' resident, jew wara żjara sekondarja f'kundizzjonijiet ta' dawl aħjar; l-applikazzjoni tipprovdi veduta ta' editjar għal dan il-għan. Rekord emendat jgħaddi

mill-istess reviżjoni b'hal rekord ġdid qabel ma t-tibdil jidher pubblikament. Fejn ma tistax issir emenda, ikkuntattja lill-CIP permezz tal-applikazzjoni.

Qsim ta' rekord. Il-qsim huwa dak li jġib l-attenzjoni pubblika fuq dħul fid-database, u jixraq li jiġi pjanat minflok ma jithalla għall-każ. Fil-preżent l-applikazzjoni m'għandhiex funtzjoni ta' qsim proprja: rekord jinqasam billi wieħed jindika lill-pubbliku l-mappa pubblika, f'messaġġ lil assoċjazzjoni lokali, f'korrispondenza ma' dipartiment municipli, jew fuq il-midja soċjali. Il-qsim minn ġewwa l-applikazzjoni huwa fost il-funzjonijiet riservati għall-A4.4. Kemm-il darba tintuża din il-modalità, japplikaw ir-restrizzjonijiet fis-Sezzjoni 10 dwar immaġini ta' persuni identifikabbli u dwar id-data personali.

Notifiki. Alerti li jinfurmaw lill-utenti dwar binjiet ġodda rreġistrati f'riskju fl-inħawi tagħhom huma speċifikati għall-applikazzjoni iżda mhumiex implimentati fil-verżjoni deskritta hawnhekk; ġew posposti sabiex il-laqgħat ta' A4.3 jistgħu jstabbilixxu x'inhu eżattament dak li ż-żgħażaġħ u l-ħaddiema mal-żgħażaġħ verament iridu jiġu nnotifikati dwaru. Għalissa, grupp li jsegwi żona partikolari għandu jiċċekkja l-mappa b'mod perġodiku minflok jistenna li jiġi infurmat.

Riutilizzazzjoni tar-rekords. Ir-rekords jistgħu jiġu kkonsultati u riutilizzati għal skopijiet edukattivi, ta' riċerka u ta' avukatizmu. M'hemm l-ebda funtzjoni ta' esportazzjoni b'halissa — din ukoll hija riservata għall-A4.4 — għalhekk il-materjal jittieħed mir-rekord pubbliku billi jiġi kkonsultat direttament. Fejn ir-rekords jiġu riprodotti barra mill-applikazzjoni, is-sors għandu jiġi attribwit lill-proġett ArchTech u lil Buildings Alert!, skont il-liċenzja taħt liema l-kontenut huwa ppubblikat.

Kemm iddumu r-rekords. CIP jospita l-applikazzjoni fuq l-infrastruttura tiegħu stess u ħa fuqu l-obbligu li jzommha — il-bażi tad-dejta tar-rekords, is-saff tal-mappa u l-funzjoni tar-reviżjoni — għal ħames snin wara t-tmiem tal-proġett. Għalhekk, rekord maħluq waqt attività taż-żgħażaġħ mhux eżerċizzju li jisparixxi mal-finanzjament, u l-faċilitaturi jistgħu jgħidu dan lill-partecipanti mingħajr kwalunkwe riserva.

8. L-użu tal-applikazzjoni maż-żgħażaġh

Din is-sezzjoni hija mmirata lejn l-ħaddiema mal-żgħażaġh, edukaturi u faċilitaturi. Hija bbażata fuq l-attivitajiet pilota mwettqa fil-ħames pajjiżi sħab matul il-proġett ArchTech, fuq ir-rakkomandazzjonijiet ifformulati mill-ħaddiema mal-żgħażaġh u ż-żgħażaġh li ħadu sehem fihom, u fuq id-disinji tal-attivitajiet stabbiliti fil-Modulu 3 tat-Taħriġ ArchTech.

8.1 Il-mudell iffaċilitat

L-iktar riżultat konsistenti mill-attivitajiet pilota ta' ArchTech huwa li Buildings Alert! jaħdem l-aħjar bħala għodda medjata. Il-kampijiet tad-dokumentazzjoni tiegħu huma strutturati skont standards professjonali, li huwa dak li jagħmel ir-rekords riżultanti utli għall-arkivji, ir-riċerkaturi u l-awtoritajiet; madankollu, din l-istess kwalità tfisser li diversi kampijiet jeħtieġu interpretazzjoni aktar milli osservazzjoni sempliċi. Żgħażaġh li jużaw l-applikazzjoni mingħajr appoġġ għandhom tendenza jew iħallu dawk il-kampijiet vojta jew jimlewhom b'tbassir. Żgħażaġh li jużawha f'attività ppreparata u ffaċilitata jipproduċu registri ta' kwalità ferm ogħla, u, aktar importanti, jitgħallmu xi ħaġa fil-proċess dwar kif il-wirt jiġi deskritt, apprezzat u protett.

Ir-rwol tal-faċilitatur għalhekk mhux ta' appoġġ tekniku. Huwa li jistabbilixxi għaliex l-attività hija importanti, biex jgħin lill-partekipanti jaqraw bini, u biex imexxi d-diskussjoni li fiha ġudizzji mhux ċari jiġu analizzati b'mod kollettiv.

8.2 Thejjija ta' sessjoni

- Aghżel l-inħawi l-ewwel, u aghżelha b'mod deliberat. Żona ta' tranżizzjoni, li fiha kemm bini restawrat kif ukoll bini negligut, twassal għal diskussjoni aktar sinjura minn żona f'kundizzjoni uniformi.
- Aghmel il-mixja tar-rota int stess minn qabel. Identifika numru manigġabbli ta' binjiet kandidati — erba' sa sitt huma biżżejjed għal sessjoni ta' sagħtejn sa tliet sigħat — u innota dak li jidher mill-ispazju pubbliku.
- Ġabar il-kuntest minn qabel. Mappa storika, ritratt antik jew dokument arkivistiku wieħed jibdel il-mod kif il-partekipanti jaqraw triq. L-arkivji lokali spiss ikunu lesti jipprovdu materjal għal attività edukattiva.
- Ikkunsidra li tistieden gwida lokali jew resident. Il-partekipanti ta' ArchTech identifkaw il-preżenza ta' xi ħadd li jaf l-inħawi, u li jista' jgħaqqad il-binjiet mal-ħajjet li jgħixu fihom, bħala wieħed mill-aktar fatturi b'saħħithom għal attività ta' suċċess.
- Irraġa l-prattiċitajiet. Iċċekkja d-disponibbiltà tal-apparat u l-batterija, ikkonferma minn qabel kwalunkwe rekwizit ta' registrazzjoni, jaqblu fuq is-sekwenza tan-numri tal-kodiċi, u aqsam il-binjiet bejn il-partekipanti jew gruppi żgħar.

- Ippjana għall-maltemp u għall-aċċessibbiltà. Id-dell, is-sigġijiet u rotot mingħajr gradini jiddeterminaw min jista' jipparteċipa.

8.3 Il-ftuħ tas-sessjoni: il-qafas qabel ir-reġistrazzjoni

Tibda xejn bl-applikazzjoni. Ibda bil-mistoqsija dwar x'inhu l-wirt. Il-piloti ta' ArchTech sabu li l-parteċipanti ġeneralment jaslu b'fehim tal-wirt limitat għal monumenti ddikjarati formalment, u li l-binjiet ordinarji madwarhom jaqgħu barra mill-idea ta' dak li jgħodd. Diskussjoni qasira fil-bidu, ta' bejn għoxrin u tletin minuta, li tiftaħ din l-assunzjoni, tbiddel l-attività kollha: il-parteċipanti jibdeu jinnotaw binjiet li kienu għaddew minnhom għal snin, u jaslu għall-formola b'raġuni biex jimlewha.

Sekwenza inizjali produttiva hija: x'jagħmel bini jiswa li jinżamm; min jiddeċiedi; x'jinheba meta bini jintefa' barra; u biss mbagħad, x'tirreġistra l-applikazzjoni u għaliex. Reviżjoni tal-formola qasam b'qasam qabel ma toħroġ fit-triq tipprevjeni l-biċċa l-kbira tal-konfużjoni li kieku ma kienx hekk tingala' fuq il-post.

Meta diskussjoni waħedha ma tinvolvi il-grupp, logħba ta' rwol qasira adattata mill-Modulu tat-Taħriġ 4 turi l-istess punt b'mod aktar ċar. Il-parteċipanti jieħdu r-rwoli ta' membri tal-komunità li qed jiddibattu dwar id-demolizzjoni ta' bini negligut — sindku, żviluppatur, resident, bejjiegħ, student — imma fl-ewwel rawnd biss xi wħud mill-karattri huma permessi jtkellmu. Fit-tieni rawnd kulhadd jtkellem. Imbagħad il-grupp jeżamina minn liema perspettiva kien nieqes fl-ewwel rawnd, kif dan ifforma r-risultat, u x'kien ikollu jiġri biex ikun differenti. Tiegħu madwar disqin minuta u jistabbilixxi, qabel ma tadd jmiss l-applikazzjoni, għaliex teżisti għodda li tippermetti lin-nies ordinarji jinkludu bini fir-reġistru.

8.4 Rwoli fi grupp

L-assegnazzjoni ta' rwoli espliciti f'kull grupp zgħir ittejjeb kemm il-kwalità tar-rekord kif ukoll il-livell ta' parteċipazzjoni, u tippermetti lil kull persuna tikkontribwixxi permezz tal-mod li fiha tħoss l-iktar kunfidenti. Ir-rwoli użati fl-attivitàjiet ta' ArchTech huma:

- fotografu — responsabbli għall-immagini u biex jiċċekkja li kull waħda minnhom tista' tintuża qabel ma l-grupp imur 'il quddiem;
- reġistratur — responsabbli għall-inseriment tad-dejta fil-formola u għall-markar tal-inċertezza fejn teżisti;
- riċerkatur — responsabbli għall-materjal arkivistiku u tal-mappa li gie mgieġhel għas-sessjoni u għal dak li għadu jeħtieġ jiġi mfittxija wara;
- intervistatur jew koordinatur tal-komunità — responsabbli biex jersaq lejn ir-residenti u jiġbor xhieda għall-qasam tal-memorja kollettiva;
- validatur — responsabbli biex jirrevedi r-rekord komplut kontra l-binja qabel ma jiġi salvat.

Il-bidla tar-rwoli bejn il-binjiet tagħti lil kull parteċipant esperjenza ta' kull parti mill-proċess.

8.5 Format tas-sessjonijiet

L-ewwel tliet formati ġew meħuda mill-attivitajiet pilota ta' ArchTech. Il-formati l-oħra huma adattati mill-eżerċizzji stabbiliti fil-Modulu tat-Taħriġ 3 u jistgħu jsiru kemm bħala alternattivi kif ukoll bħala sessjonijiet sussegwenti.

Format A: Mixja ta' dokumentazzjoni tal-inħawi (nofs ġurnata). Il-format standard. Qafas għad-diskussjoni, spjegazzjoni tal-formola, żewġ sa tliet sigħat ta' dokumentazzjoni f'gruppi żgħar fuq rotta definita, u sessjoni ta' għeluq fejn kull grupp jipprezenta bini wieħed u l-grupp iqabbel kif immanigġjaw il-kampijiet diffiċli. Xieraq għal parteċipanti ta' madwar ħmistax-il sena 'l fuq. Riżultat: erba' sa tmien rekordijiet kompluti.

Format B: Bini wieħed fil-fond (żewġ sessjonijiet). Bini wieħed jiġi dokumentat b'mod kollettiv, bl-ewwel sessjoni fuq il-post u t-tieni sessjoni ddedikata għar-riċerka fl-arkivji, konversazzjoni ma' resident jew eks-utent, u t-tlestija tal-kampijiet storiċi. Dan il-format jipproduċi rekord wieħed b'saħħtu minflok diversi parzjali, u jgħalliem metodu ta' riċerka kif ukoll osservazzjoni. Speċjalment xieraq fejn bini jkun taħt theddida immedjata.

Format C: Ġbir tal-memorja (sessjoni waħda, interġenerazzjonali). Il-parteċipanti jaħdmu minn binjiet diġà rreġistrati fl-applikazzjoni u jiffokaw fuq il-qasam tal-memorja kollettiva, billi jintervistaw residenti anzjani dwar binjiet li kienu jafu f'użi bikrija. Dan il-format jeħtieġ l-inqas preparazzjoni teknika, jipproduċi materjal li mhuwiex disponibbli minn ebda sors ieħor, u huwa adattat sew għal attivitajiet li jgħaqqdu żgħażaġħ ma' membri anzjani tal-istess komunità.

Format D: Ritratt u skizzar (30 sa 60 minuta). Eżerċizzju qasir ta' tishin b'ritmu mgħaġġel. Il-parteċipanti jaħdmu individwalment jew f'parijiet biex jaqdbu l-iktar dettalji arkitettoniċi distintivi ta' sit wieħed, kemm billi jieħdu ritratti tagħhom jew billi jagħmlu skizzi malajr, u jannotaw kull wieħed minnhom b'dak li jistgħu jistabbilixxu dwaru. Dan jiżviluppa l-abitudni ta' osservazzjoni bir-reqqa li fuqu jiddependi l-bqija tal-format, u r-riżultati jagħmlu wirja żgħira. L-evalwazzjoni ssir skont il-kreattività, id-distintività u l-eżattezza.

Format E: Imbagħad u issa (nofs ġurnata, jeħtieġ materjal arkivjarju). Il-gruppi jqabblu immaġini arkivjarji, mapep qodma u registri bikrija mal-kundizzjoni preżenti tal-istess binjiet, jidokumentaw il-kundizzjonijiet kurrenti u jipproduċu analiżi qabel u wara. Dan il-format jagħmel il-ħsara, il-bidla u t-telf viżibbli b'mod li żjara waħda ma tistax, u huwa l-preparazzjoni naturali għall-oqsma tal-kundizzjoni u l-kuntest temporali.

Format F: Detettivi tal-wirt (siegħa waħda sa tlieta). Lill-gruppi jingħataw rekords tal-wirt mhux kompluti jew mibdula b'mod deliberat u jridu jidentifikaw x'inhu nieqes jew ħażin, jiċċekkjawha kontra arkivi, mapep u xhieda, u jipproduċu rekord korrett. Huwa l-iktar mod dirett biex jitgħalliem

il-verifika tas-sors, u jistabbilixxi kmieni li rekord li jidher plausibbli mhux neċessarjament wieħed affidabbli.

Format G: Adotta bini (gimgha waħda, flessibbli). Grupp jieħu responsabbiltà għal bini wieħed negligut, jirriċerka l-istorja tiegħu, jintervista lin-nies lokali, jidokumenta bis-sħiħ il-kundizzjoni tiegħu, u jipprepara proposta qasira għall-konservazzjoni jew l-użu mill-ġdid li tiġi pprezentata lill-muniċipalità jew lil entità lokali għall-wirt. Dan huwa l-format li jikkonnettja l-aktar direttament mas-Sezzjoni 9.

Format I: Il-missjoni tal-wirt (siegħa sa siegħa u nofs). Varjant gamifikat tal-mixja tad-dokumentazzjoni, adattat minn Modulu tat-Taħriġ 4 u adattat tajjeb għal parteċipanti iżgħar jew inqas kunfidenti. It-timijiet isegwu traċċa ta' indizzji — enigmi, kodiċijiet QR, pinijiet fuq il-mappa — li twassalhom għal bini mnesħa; għandhom jidentifikawh, isibu l-post tiegħu fuq il-mappa, jimlew rekord għalih, u jipproponu titjib żgħir wieħed fil-mod kif jista' jiġi protett. Ir-rwoli jduru bejn riżolvtur tal-indizzji, mappatur, reġistratur u disinjatur. L-istruttura tal-logħba tgħin lill-partieċipanti jегħlbu l-eżitazzjoni li tista' tikkawża l-forma waħedha, u d-diskussjoni wara hija fejn il-kontenut tad-dokumentazzjoni jiġi kkonsolidat.

Format H: Id-dibattitu dwar il-wirt (żewġ sigħat). It-timijiet jiddibattu jekk bini speċifiku għandu jiġi ppreservat, adattat jew żviluppat mill-ġdid, u kull wieħed jiddefendi l-pożizzjoni tiegħu b'evidenza meħuda mir-rekords li holqu. Dan jibni l-ħiliet ta' avukatizmu u ta' kelliem pubbliku li kampanja ta' dokumentazzjoni eventwalment teħtieġ, u jesponi lill-partieċipanti għall-kompromessi reali fil-politika ta' konservazzjoni.

8.6 Inkluzjoni

Bosta aġġustamenti jespandu b'mod sostanzjali l-partieċipazzjoni. Halli lill-partieċipanti jikkontribwixxu bil-lingwa tagħhom stess, u jiddikjaraw minflok jiktbu meta l-kitba tkun ostaklu. Uża r-rwoli deskritti fis-Sezzjoni 8.4 sabiex il-partieċipanti jkunu jistgħu jikkontribwixxu permezz tal-mod li fih huma l-iktar kunfidenti. Aghżel rotot li jkunu bla gradini u qosra. Fejn il-partieċipanti għandhom ħiliet ta' qari u kitba limitati fil-lingwa tal-interface, agħtihom sieħeb li għandu ħiliet aħjar. L-għan tal-attività huwa l-partieċipazzjoni fid-dokumentazzjoni ta' ambjent komuni; il-formola kompluta hija r-rekord ta' dik il-partieċipazzjoni, mhux test dwarha.

8.7 Għeluq is-sessjoni: revizjoni, feedback mill-pari u riflessjoni

Irriżerva żmien fl-aħħar biex il-grupp jara dak li pproduċa fuq il-mappa. Li jaraw ir-rekords tagħhom stess jidhru bħala punti hdejn daww maħluqa minn parteċipanti oħra, u f'pajjiżi oħra, huwa dak li jistabbilixxi li l-attività pproduċiet xi haġa permanenti u kondiviża aktar milli eżerċizzju.

Żewġ eżerċizzji qosra, adattati mill-Modulu tat-Taħriġ 3, jikkonolidaw it-tagħlim. Fl-ewwel wieħed, il-gruppi jibdlu r-rekords kompluti u jagħtu lil xulxin feedback kostruttiv dwar l-eżattezza, il-kompletezza u ċarezza; il-qari tar-rekord ta' haddieħor huwa l-iktar mod mgħaġġel biex wieħed

jara d-dgħufijiet tar-rekord tiegħu stess. Fit-tieni wieħed, il-partecipanti jirriflettu individwalment fuq numru żgħir ta' mistoqsijiet:

- Liema sezzjonijiet tal-formola kienu l-iktar faċli biex jitlestew, u liema kienu l-iktar diffiċli, u għaliex?
- Kif jista' jiġi mtejjeb il-proċess tad-dokumentazzjoni biex ikun aktar effiċjenti jew aktar preċiż id-darba d-dieħla?
- Kif rekord ta' dan it-tip jikkontribwixxi għall-preservazzjoni tal-wirt kulturali?

Meta l-grupp ikun iddokumenta bini f'riskju, id-diskussjoni finali hija wkoll il-punt naturali biex tintroduċi l-mistoqsija indirizzata fis-sezzjoni li ġejja: x'jista' jsir issa bir-rekord.

9. Mill-dokumentazzjoni għall-avukatigġ

Ir-rekord f'Buildings Alert! għandu użu lil hinn mid-database. Il-protezzjoni formali tal-wirt ġeneralment teħtieġ li jiġi ppreżentat każ, u l-preżentazzjoni ta' każ teħtieġ evidenza: deskrizzjoni tal-binja, l-istorja tagħha, il-kundizzjoni tagħha, u dimostrarazzjoni li għandha sinifikat għall-komunità madwarha. Dan hu eżattament dak li fih rekord komplut. Il-protezzjoni ta' binjiet tal-wirt mhix limitata għar-restawr tagħhom; tinvolvi pjanar proattiv, involviment tal-komunità u miżuri ta' konservazzjoni sostenibbli, u għalhekk mhix ir-responsabbiltà esklussiva tal-istituzzjonijiet (Feilden u Jokilehto, 1998; ICOMOS, 1964).

Il-partecipanti fl-attivitajiet ta' ko-kreazzjoni u ttestjar ta' ArchTech fiċ-Ċipru identifikaw dan l-użu b'mod indipendenti u b'mod unanimu, fir-rigward ta' mekkaniżmu nazzjonali speċifiku. Meta l-qafasijiet ta' protezzjoni jipprovdu triq għall-inkluzjoni ta' binjiet vernakkulari, iżda dik it-triq rari tiġi attivata fil-prattika, għax hija twila amministrattivament, jew delikata politikament, jew għax ebda parti m'għandhiex incettiv biex tibda, bażi dokumentata ta' valur ta' wirt rikonoxxut mill-komunità hija l-evidenza konkreta li tista' tnaqqas il-livell ta' aċċess għall-azzjoni. L-azzjoni tad-dokumentazzjoni ssir, b'mod kumulattiv, azzjoni ta' argumentazzjoni għall-protezzjoni fuq il-qawwa tal-evidenza minflok fuq l-asserzjoni.

Tliet karatteristiċi tal-applikazzjoni jappoġġjaw dan l-użu direttament. Xhieda akkumulata hija aktar persważiva minn vuċi waħda: talba appoġġjata minn tfakkira ta' dusin residenti tal-istess bini hija kwalitattivament differenti minn waħda appoġġjata mill-opinjoni ta' individwu wieħed. Il-kundizzjoni rreġistrata tistabbilixxi urġenza u, fejn rekord jinħoloq qabel id-deterjorazzjoni, jipprovdi l-paragun li juriha. U rekord magħmul pubbliku u lokalizzat fuq mappa jista' jiġi ċċitat: jista' jiġi referenzjat f'korrispondenza ma' municiplità, f'sottomissjoni lil awtorità tal-wirt, f'inkjesta tal-istampa, jew f'konsultazzjoni dwar il-pjanifikazzjoni.

Il-passi prattiċi għal grupp li jixtieq isegwi din it-triq huma:

- tlesti r-rekord kemm jista' jkun b'mod sħiħ, b'attenzjoni partikolari għall-oqsma tal-memorja kollettiva, tal-kundizzjoni u tal-karatteristiċi tal-politika;
- gavar diversi reġistri għall-istess triq jew żona minflok każ wieħed iżolat;
- tidentifika l-awtorità kompetenti fil-qafas nazzjonali rilevanti;
- jikkuntattjawha permezz ta' intermedjarju lokali li diġà jafuh, bħal arkivju, assoċjazzjoni professjonali ta' arkitetti, jew dipartiment kulturali municipli.

Il-qafasijiet ta' protezzjoni u l-proċeduri tagħhom jvarjaw bejn pajjiż u ieħor, u l-utenti għandhom jivverifikaw il-proċedura applikabbli fil-livell nazzjonali qabel ma jkomplu.

10. Prattika tajba, etika u protezzjoni tad-dejta

Eżattezza u onestà. Irreġistra dak li jista' jiġi osservat jew ivverifikat, u aġti indikazzjoni ta' nuqqas ta' ċertezza bħala tali. Data stmata identifikata bħala stima hija utli; l-istess data pprezentata bħala fatt hija difett li jista' jiġi propagat minn kull utent sussegwenti tar-rekord.

Rispett għall-proprjetà privata. Iddokumenta minn spazju aċċessibbli għall-pubbliku sakemm ma jkunx ingħata permess biex tagħmel mod ieħor. Tidholx f'art privata, f'binjiet abbandunati jew f'siti ta' kostruzzjoni. Barra mill-pożizzjoni legali, l-istrutturi abbandunati jipprezentaw periklu fiziku reali u m'għandhomx jidhlu fihom il-partecipanti fi kwalunkwe ċirkostanza.

Data personali. Tippubblikax l-ismijiet, id-dettalji ta' kuntatt jew data personali oħra ta' sidien privati jew okkupanti. Fejn is-sidien għandhom jiġu kkaratterizzati, aġmel dan skont il-kategorija — proprjetà privata, proprjetà municipli, proprjetà ta' istituzzjoni reliġjuża — minflok bl-isem. L-ipproċessar tad-data personali fil-kuntest tal-applikazzjoni huwa soġġett għar-Regolament (UE) 2016/679 (Regolament Ġenerali dwar il-Protezzjoni tad-Data).

Immaġini ta' persuni. Tgħaqqadx ritratti li fihom individwi huma identifikabbli, u qatt ritratti ta' tfal, mingħajr kunsens dokumentat. Fl-attivitajiet ta' grupp, il-kunsens għall-użu ta' immaġini tal-partecipanti għandu jinkiseb bil-miktub minn qabel, u għal minuri mingħand ġenitur jew gwardjan.

Xhieda u storja orali. Fejn jirreġistraw il-memorja ta' resident, spjega għal xiex hu l-iskop tar-reġistrazzjoni u fejn se tiġi ppubblikata qabel tibda l-konversazzjoni. Atribwixxi x-xhieda skont ir-rwol aktar milli bl-isem, sakemm il-persuna ma tkunx aċċettat espressament li jingħad ismu. Irrispetta kwalunkwe talba biex tirtira kontribuzzjoni.

Kuntesti sensittivi. Bini marbut ma' diżlokazzjoni, kunflitt, proprjetà kontestata jew trażż komunitarja jeħtieġ attenzjoni partikolari. Irreġistra dak li huwa dokumentat u attribwit, għamel distinzjoni bejn rapporti kompetittivi minflok ma' tiġġudika bejniethom, u evita formulazzjonijiet li jassenjaw responsabbiltà. F'każijiet bħal dawn, huwa rakkomandabbli li ssir konsultazzjoni ma' istituzzjoni lokali qabel il-pubblikazzjoni.

Fejn jinżammu d-dejta. Ir-rekords u l-immaġini jinħażnu fuq is-server proprju ta' Citizens in Power, u l-funzjoni tar-reviżjoni ssir hemmhekk. Dan iżomm punt wieħed ta' responsabbiltà redazzjonali għall-eżattezza tad-dejta tal-wirt ippubblikata u jżomm il-proprjetà tad-dataset mal-organizzazzjoni li bniet l-għodda, minflok ma' pjattaforma kummerċjali. Is-sidien tal-kont jistgħu jirtiraw fi kwalunkwe ħin permezz tal-funzjoni tal-unsubscribe, u d-dejta personali miżmuma hija limitata għal dak li jeħtieġ il-kont innifsu. L-interface ssegwi l-prinċipji ta' aċċessibbiltà tad-Direttiva (UE) 2019/882 fl-elementi stabbiliti f'din il-fażi, inklużi testijiet alternattivi għall-ikoni, kuntrast biżżejjed, formola b'kolonna waħda u mingħajr ma tiddependi biss fuq il-kulur biex turi l-istatus ta' rekord.

Ikkofinanzjat
mill-Unjoni Ewropea

Attribuzzjoni u liċenzjar. Il-kontenut ippubblikat permezz tal-applikazzjoni huwa disponibbli għall-użu edukattiv, ta' riċerka u ta' avukatizmu. Il-kontributori għandhom jitellgħu biss materjal li għandhom id-dritt li jaqsmu, u għandhom jagħtu kreditu lis-sors ta' kwalunkwe immaġni storika jew dokument arkivistiku. [GĦALL-VERIFIKA: il-liċenzja li taħtha jiġu ppubblikati r-rekords u l-immaġini fil-verżjoni finali.]

11. Riżoluzzjoni tal-problemi u mistoqsijiet frekwenti

Il-mappa ma turi l-lokazzjoni tiegħi, jew turiha b'mod żbaljat. Is-servizzi tal-lokazzjoni jridu jkunu attivati fuq l-apparat u, fil-verżjoni tal-web, għall-browser li qed jintuża. Il-pożizzjonament huwa indebolit bejn binjiet għoljin u f'toroq ristretti. Il-marker jista' dejjem jiġi pożizzjonat manwalment: agħfas fuq il-pożizzjoni tal-binja fuq il-mappa, jew sibha permezz tal-kaxxa tat-tfittxija tal-indirizz, u iċċekkja qabel ma tibgħatha.

Irreġistrajt rekord u mhuwix fuq il-mappa. Dan huwa mistenni. Is-sottomissjonijiet jiġu riveduti qabel il-pubblikazzjoni, li tiegħu ċertu żmien; id-dhul tiegħek jibqa' viżibbli għalik b'statusu muri. Ara s-Sezzjoni 7.1.

M'għandix konnessjoni tad-data fejn qed naħdem. L-applikazzjoni għadha ma tistax ižżomm rekord parzjalment komplut waqt li tkun offline, għalhekk hu ritratti u noti miktuba b'modi oħra fuq il-post u komplihom ladarba tkun disponibbli konnessjoni. Innota l-kodiċi tar-referenza, l-isem, l-indirizz u l-kundizzjoni osservata fil-ħin tal-viżta, sabiex ir-rekord jirrifletti l-istat tal-binja fid-data li kienet dehret minflok fid-data li giet immessa.

Ritratt ma jistax jiġi mniżżel. It-tagħbija spiss tfalli minħabba d-daqs tal-fajl jew konnessjoni interrotta. Naqqas ir-riżoluzzjoni tal-immagini fl-issettjar tal-kamera tal-apparat u ipprova mill-ġdid. Fejn ikun hemm diversi immagini li jridu jiġu meħmuża, niżżelhom wieħed wieħed.

Ma nafx l-istil arkitettoniku, id-data, jew l-arkitett. Halli l-qasam vojta, jew agħti stima flimkien mal-baži tagħha. Dawn il-qasam mhuwix magħrufa għall-maġġoranza tal-binjiet vernakulari u rekord mhux komplut mhux wieħed difettuż. Sezzjoni 5.7 tindika fejn tista' ssib l-informazzjoni wara l-viżta.

Il-binja li rrid nirreġistra diġà tinsab fid-database. Thallix toħloq duplikat. Żid il-kontribut tiegħek mar-rekord eżistenti: ritratt ieħor, xhieda, osservazzjoni aġġornata dwar il-kundizzjoni, jew informazzjoni storika li l-awtur originali ma kellux.

Nista' nirreġistra bini li mhux antik? Iva, jekk għandu sinifikat storiku, arkitettoniku jew soċjali. Il-binjiet tas-seklu għoxrin u wara l-gwerra huma fost l-inqas protetti u l-inqas dokumentati fl-ambjent mibni Ewropew.

Nista' nirreġistra bini li diġà gie demolat? Fotografiji storiċi u xhieda relatati ma' bini li m'għadux jeżisti għandhom valur dokumentarju. [GHAL VERIFIKA: jekk il-verżjoni finali tippermetti r-reġistrazzjoni ta' bini demolat u kif dawn huma rappreżentati fuq il-mappa.]

Min jiċċekkja r-rekords? Moderatur fi Citizens in Power jiċċekkja kull sottomissjoni qabel ma tiġi ppubblikata, u jew jivvalidaha, jerga' jibgħatha lura għall-emenda, jew jirrifjutaha b'raġuni. Xejn ma jasal għall-mappa pubblika mingħajr dik iċċekkjar. Sezzjoni 7.1 tiddekrivi s-sekwenza b'mod sħiħ.

Xi haġa mhix qed taħdem u din is-sezzjoni ma tkoprihiex. Ikkuntattja lit-tim tal-proġett permezz tas-sit web tal-proġett ArchTech fuq archtech-project.eu.

12. Glosarju

Wirt mibni. Bini u strutturi mibnija li għandhom sinifikat storiku, arkitettoniku, kulturali jew soċjali, kemm jekk huma protetti formalment jew le.

Teknoloġija ċivika. Għodod diġitali li jsaħħu r-relazzjoni bejn in-nies u l-komunitajiet tagħhom billi jappoġġjaw l-involvement ċiviku, it-trasparenza u l-parteċipazzjoni pubblika. Fil-wirt, it-teknoloġija ċivika tippermetti lill-komunitajiet, aktar milli lill-istituzzjonijiet waħedhom, jissorveljaw, jidokumentaw u jippromwovu bini f'riskju.

Moderazzjoni. Ir-reviżjoni li rekord sottomess jgħaddi minnha qabel ma jiġi ppubblikat: moderatur jivvalida l-rekord, jirritornah għall-emenda, jew jirrifjutah b'raġuni. Hija dak li jippermetti li l-baži tad-dejta riziultanti tiġi ċċitata bħala evidenza.

Memorja kollettiva. Il-korp kondiviż tar-rikordji, stejjer u assoċjazzjonijiet permezz tiegħu komunità tgħaqqad tifsira ma' post, distint mill-istorja dokumentata tiegħu.

Vokabularju kkontrollat. Lista standardizzata ta' termini użati biex jiddeskrivu oġġetti b'mod konsistenti, sabiex ir-rekords maħluqa minn nies differenti jibqgħu komparabbli u faċli biex jiġu mfittxija. It-Thesaurus tal-Arti u l-Arkitektura tal-Getty huwa r-riferiment internazzjonali prinċipali għad-deskrizzjoni arkitettonika.

Geotaggar. Il-maggjun ta' koordinati ġeografici ma' rekord jew ritratt, li jippermetti li jitpoġġa fuq mappa.

Ippjanar tal-wirt. Id-designazzjoni formali ta' bini jew sit bħala protett taħt strument lokali, nazzjonali jew internazzjonali dwar il-wirt.

Wirt kulturali intangibbli. Tradizzjonijiet, lingwi, ritwali u prattici mgħoddija minn generazzjoni għall-oħra, li jikkontribwixxu għall-identità ta' komunità (UNESCO, 2003).

Valur universali eċċezzjonali. Il-kriterju skont il-Konvenzjoni tal-UNESCO dwar il-Wirt Dinji (1972) li bih proprjetà tiġi meqjusa li għandha sinifikat kulturali jew naturali li jaqbez il-fruntieri nazzjonali.

Wirt kulturali tangibbli. Oġġetti fiżiċi u strutturi, klassifikati mill-UNESCO bħala monumenti, gruppi ta' binjiet u siti.

Tipoloġija. Il-klassifikazzjoni ta' bini skont il-funzjoni tiegħu — residenzjali, reliġjuż, kummerċjali, industrijali u hekk.

Arkitettura vernakkulari. Bini magħmul skont it-tradizzjoni lokali, il-materjali disponibbli u l-bżonn prattiku aktar milli skont disinn arkitettoniku formali, u li jiffurma l-parti l-kbira mill-ambjent mibni storiku.

13. Riżorsi addizzjonali

- Sit web tal-proġett ArchTech: archtech-project.eu — riżultati tal-proġett, inklużi l-moduli tat-taħriġ WP2, in-narrattivi diġitali u l-mappijiet lokali interattivi tal-WP3, u l-verżjonijiet f'isna nazzjonali ta' din il-gwida.
- [Modulu tat-Taħriġ ArchTech 3](#), Kif tirreġistra data relatata ma' binjiet billi tuża formola diġitali għar-reġistrazzjoni tad-data — il-bażi metodoloġika tas-struttura tar-reġistrazzjoni deskritta fis-Sezzjoni 5, flimkien mal-attivitajiet u l-evalwazzjonijiet tagħha.
- [Modulu tat-Taħriġ 4 ta' ArchTech](#), Kif toħloq app mobbli Buildings Alert! — il-qafas tat-teknoloġija ċivika wara l-applikazzjoni, il-funzjonijiet li ġew speċifikati biex iwettqu, u triq pass pass għal grupp li jixtieq joħloq għodda mingħajr kodiċi tiegħu stess.
- [Getty Art & Architecture Thesaurus \(AAT\)](#): vokabularju kkontrollat għat-tipoloġiji arkitettoniċi, l-istili u l-materjali.
- [Gwidi ta' dokumentazzjoni tal-ICOMOS](#): standards internazzjonali għar-reġistrazzjoni ta' monumenti u siti.
- [Lista tal-Wirt Dinji tal-UNESCO](#): verifika tal-istatus ta' Wirt Dinji.

14. Referenzi

Ix-xogħlijiet li ġejjin huma msemmija f'din il-gwida. Il-lista hija bbażata fuq il-bibliografija tal-Modulu tat-Taħriġ ArchTech 3, li għalih il-qarrejja huma referuti għal trattament aktar komprensiv.

Azevedo, M. (2012) L-evalwazzjoni tal-impatti soċjali tal-kultura: kultura, arti u żvilupp. Teżi ta' PhD, Université Panthéon-Sorbonne — Paris I.

Bekele, M. K., Pierdicca, R., Frontoni, E., Malinverni, E. S. and Gain, J. (2018) 'A survey of augmented, virtual and mixed reality for cultural heritage', *Journal on Computing and Cultural Heritage*, 11(2), pp. 1–36.

Kunsill tal-Ewropa (2005) Kunvenzjoni Quadro dwar il-Valur tal-Wirt Kulturali għas-Soċjetà (Kunvenzjoni ta' Faro). Faro: Kunsill tal-Ewropa.

Cultural Policy Institute (2015) CRE-ACTIVE YOUTH: promoting cultural heritage for tomorrow.

Dore, C. u Murphy, M. (2017) 'L-istat attwali tal-arti fil-mudellar tal-informazzjoni dwar binjiet storiċi', *ISPRS Archives*, XLII-2/W5.

Kummissjoni Ewropea (2018) Tisħiħ tal-kooperazzjoni fl-Unjoni Ewropea dwar il-ħiliet, it-taħriġ u t-trasferiment tal-għarfien fil-professjonijiet tal-wirt kulturali. Lussemburgu: Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea.

- Feilden, B. M. u Jokilehto, J. (1998) Gwidi għall-immaniġġjar tas-siti tal-wirt kulturali dinji. 2nd edn. Ruma: ICCROM.
- Hamamcioğlu-Turan, M. u Akbaylar, İ. (2011) 'Dokumentazzjoni ta' strutturi storiċi għall-valutazzjoni tal-karatteristiċi tal-wirt', *Journal of Architectural and Planning Research*, 28(2), pp. 129–151.
- Hassani, F. (2015) 'Dokumentazzjoni tal-wirt kulturali: tekniki, potenzjali u limitazzjonijiet', *ISPRS Archives*, XL-5/W7, pp. 207–214.
- ICOMOS (1964) *Kartella Internazzjonali għall-Konservazzjoni u r-Restawr ta' Monumenti u Siti (Il-Kartella ta' Venezia)*. Venezia: ICOMOS.
- Khalil, A., Stravoravdis, S. and Backes, D. (2021) 'Kategorizzazzjoni tad-dejta tal-binjiet fid-dokumentazzjoni diġitali tal-binjiet tal-wirt', *Applied Geomatics*, 13, pp. 29–40.
- Letellier, R., Schmid, W. u LeBlanc, F. (2007) *Irreġstrar, dokumentazzjoni u ġestjoni tal-informazzjoni għall-konservazzjoni ta' postijiet tal-wirt: prinċipji gwida*. Los Angeles: Getty Conservation Institute.
- Madgin, R., Webb, D., Ruiz, P. u Snelson, T. (2016) 'Ir-reżistenza għar-rilokazzjoni u r-rikonċettwalizzazzjoni tal-awtentiċità: il-valuri esperjenzjali u emozzjonali tal-Southbank Undercroft, Londra, Ir-Renju Unit', *International Journal of Heritage Studies*, 24(6), pp. 585–598.
- Pendlebury, J., Townshend, T. u Gilroy, R. (2004) 'Il-konservazzjoni tal-wirt kulturali mibni Ingliż: forza għall-inklużjoni soċjali?', *International Journal of Heritage Studies*, 10(1), paġni 11–31.
- RecorDIM Task Group 16 (2007) *Standards internazzjonali għad-dokumentazzjoni tal-wirt: rapport preliminari*. Dokumentazzjoni tal-Wirt CIPA.
- Remondino, F. (2011) 'Irreġstrar tal-wirt u mudellar 3D bil-fotogrammetrija u skannjar 3D', *Remote Sensing*, 3(6), pp. 1104–1138.
- Simon, R., Barker, E., Isaksen, L. u de Soto Cañamares, P. (2019) 'Annotazzjoni crowdsourcing ta' informazzjoni ġeografika', fi *Filoloġija klassika diġitali*. Berlin: De Gruyter.
- Smith, L. (2006) *Uses of heritage*. London: Routledge.
- UNESCO (1972) *Konvenzjoni dwar il-protezzjoni tal-wirt kulturali u naturali tad-dinja*. Pariġi: UNESCO.
- UNESCO (2003) *Konvenzjoni għas-salvagwardja tal-wirt kulturali intangibbli*. Pariġi: UNESCO.
- UNESCO (2011) *Rakkomandazzjoni dwar il-pajsagġ urbanu storiku*. Pariġi: UNESCO.
- Veldpaus, L., Pereira Roders, A. u Colenbrander, B. (2013) 'Wirt urbanu: poġġi l-passat fil-futur', *L-Ambjent Storiku: Politika u Prattika*, 4(1), pp. 18–31.